

НАПРЯМ 5. ПСИХОДІАГНОСТИКА СВІДОМОСТІ, МЕТОДИ ТА МЕТОДИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-286-2-23>

Власенко О. О.,

*кандидат економічних наук, доцент,
докторант*

Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ЦІЛЕУТВОРЮВАЛЬНО-ІНТЕНЦІЙНИЙ ПОКАЗНИК У ПСИХОДІАГНОСТИЦІ ОПАНУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

Анотація. У статті розглядається процес формування професійного повідомлення у внутрішньому мовленні майбутніх менеджерів. Доводиться необхідність оцінки їх спроможності правильно визначити ціль запланованого професійного мовленнєвого повідомлення та його план. Визначена важливість цілеутворювального-інтенційного показника в опануванні професійно-мовленнєвої компетентності майбутніми менеджерами.

Ключові слова: професійно-мовленнєва компетентність, менеджер, внутрішнє мовлення, цілеутворювально-інтенційний показник.

Vlasenko O. The goal-forming and intentional indicator in the psychodiagnostic of mastering the professional speech competence of future managers

Summary. The article examines the process of forming a professional message in the internal speech of future managers. The need to assess their ability to correctly determine the purpose of the planned professional speech message and its plan is proved. The importance of the goal-forming-intentional indicator in mastering professional speech competence by future managers is determined.

Key words: professional speech competence, manager, internal speech, goal-creating-intentional indicator.

Визначення цілей – це одне з перших завдань управління. Мета – це *квінтесенція* поведінки та діяльності будь якої особистості. Ціль дії завжди конкретна. Правильне її визначення та формування є головним в

менеджменті, як і в будь-якої діяльності. Правила формування та організації професійного мовлення є такими ж самими. Як зазначав О. Леонт'єв, «мовленнєва діяльність розглядається як окремий випадок діяльності, як один з її видів (поряд з трудовою, пізнавальною, ігровою тощо), що має свою якісну специфіку, але підпорядковується загальним закономірностям формування, будови та функціонування будь-якої діяльності» [3, с. 11].

При формуванні професійного повідомлення спочатку відбувається процес внутрішнього мовлення особистості. При цьому, на думку Л. Виготського, процес внутрішнього мовленнєвого мислення йде «шляхом – від мотиву, що породжує певну думку, до оформлення самої думки, до опосередкування її у внутрішньому слові, потім – в значенні зовнішніх слів і, нарешті, в словах» [1, с. 381].

Л. Виготський виокремив п'ять фаз породження мовленнєвого висловлювання: мотивацію; мовленнєву інтенцію; внутрішнє програмування висловлювання; реалізацію внутрішньої програми; втілення думки у слово [1].

Мовленнєва інтенція – це результат мислення, що спрямований на вигаданий або реальний об'єкт пізнання. Як зазначила Л. Калмикова, це «осмислений чи інтуїтивний намір адресати, який визначає внутрішню програму мовлення й спосіб її втілення». На цьому етапі «формується зміст мовлення, визначаються межі висловлювання, його план, композиція, добираються факти, аргументи» [2, с. 53].

Цей етап продукування професійного мовлення характеризується: по-перше, спробою передбачити результат, який спровокує висловлювання, уявленням наслідків тієї діяльності, що учинить адресат; по-друге, визначення внутрішньої програми мовлення, яка виокремлює задум висловлювання.

Цілі професійного висловлювання менеджера повинні бути:

- реальні та конкретні, тобто повинні відображати реальні, а не абстрактні цілі;
- обґрунтовані, тобто повинні відображати реальний стан речей, передумов, що можуть привести до бажаної цілі;
- вимірювані, тобто такі, які можна оцінити та виміряти, навіть із суб'єктивної точки зору;
- чітко сформовані, тобто повинні бути однозначні для сприйняття, із зрозуміло визначеними критеріями оцінювання;
- гнучкими, тобто мати можливість змінитися під впливом зміни певних обставин.

Головне завдання цілеутворювального показника професійного мовлення – це оцінка спроможності менеджера правильно визначити ціль запланованого професійного мовленнєвого повідомлення. Цей показник відображає його здатність правильно визначати кінцеву мету професійно-центрованого висловлювання та відповідно формувати його задум.

Від правильності визначення цілі залежить наступний показник оцінки професійного мовлення менеджера – здатності до інтенції професійного мовлення.

Інтенція професійного мовлення менеджера відображає його здатність до складання у своєму внутрішньому мовленні плану формування професійного повідомлення у відповідності до цілі висловлювання.

До факторів, що обумовлюють професійну мовленнєву інтенцію відносяться:

- розуміння цілі продукування професійно-центрованого висловлювання;
- вибір мови та професійних мовленнєвих виразів;
- вибір стилю професійного мовлення;
- наявність досвіду в аналогічній ситуації професійного мовлення;
- наявність професійних знань для вирішення даної ситуації;
- наявність аналітичних знань та здібностей особистості;
- наявність внутрішніх психо-емоційних чинників, що можуть впливати як конструктивно так і деструктивно.

Таким чином, цілеутворювальний-інтенційний показник є одним з перших показників, що характеризують здатність менеджера будувати мовленнєвий план професійного повідомлення у внутрішньому мовленні.

При низькому рівні цього показника менеджер не спроможний у своєму внутрішньому мовленні спланувати, а відповідно потім, належним чином, відтворити професійне повідомлення. Цей показник у першу чергу оцінює аналітично-мовленнєві здібності менеджера, що підкріплені відповідними професійними знаннями. Тому наявність у менеджера здатності вести цілеутворювальну інтенційну діяльність у внутрішньому мовленні свідчить про важливу передумову опанування професійно-мовленнєвої компетентності.

Список використаних джерел:

1. Выготский Л.С. Избранные психологические исследования. Мышление и речь. Проблемы психологического развития ребенка. Москва : Изд-во АПН РСФСР, 1956. 519 с.

2. Калмикова Л.О. Психологія мовлення і психолінгвістика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Калмикова Л.О., Калмиков Г.В., Лапшина І.М., Харченко Н.В. ; За заг. ред. Л.О.Калмикової. Київ. ПереяславХмельницький педагогічний інститут, в-во «Фенікс», 2008. 245 с.

3. Леонтьев А. А. Основы психолингвистики. Санкт-Петербург : Лань, 2003. 287 с.